

ilhan yüce  
SANDAL SANDAL  
PORTAKAL

resimleyen: gözde bitir

4.  
BASIM





Bu tanıtım  
kopyası  
Can Çocuk  
okurları için  
özel olarak  
hazırlanmıştır.

 **CAN**  
ÇOCUK

ilhan yüce  
SANDAL SANDAL  
PORTAKAL

resimleyen: gözde bitir



yağın koordinatörü: ipek şoran  
kapak ve iç tasarım: gözde bitir  
düzelti: fulya tükel  
tasarım uygulama: gelençül çakır



1. BASIM: 2002

4. BASIM: 1000 adet, Nisan 2017

ISBN 978-975-07-0141-2

© can sanat yayınları A.Ş., 2002

tüm hakları saklıdır. tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında  
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.



can sanat yayınları yayım ve dağıtım tic. ve san. A.Ş.

yayıncı sertifika no: 31730

hayriye caddesi no. 2, 34430 galatasaray, istanbul

telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 faks: 252 72 33

cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com



kapak baskı: azra matbaası; sertifika no: 27857

adres: litros yolu 2. matbaacılar sitesi D blok kat: 3 no: 3/2

topkapı, zeytinburnu, istanbul

iç baskı ve cilt: türkmenler matbaacılık belkl. san.

ve tic. Ltd. Şti.; sertifika no: 12584; adres: maltepe mah.

gümüşsuyu cad. no:16 topkapı, istanbul



Bu kitabın sahibi:





ilhan rüce

sakın büyümeğin çocuklar diyeceğim, ama biliyorum hiçbiriniz beni dinlemeyeceksiniz. oysa ben büyüdüm de ne oldu? çanakkale’de 51 yaşındaydım 2000’de. çocuklara masallar yazdım. dünyaüstüne, ülkemiz üstüne yazılar yazdım. insan ve insanlık üstüne, kediler ve köpekler üstüne, taş üstüne, toprak üstüne, yaprak üstüne yazılar yazdım. çocukluğumdan bu yana, dünya biraz daha kirlendi yine de. denizlerimiz, havamız, suyumuz kirlendi. bize bin türlü yiyecek sunan toprak ana kirlendi. bir zamanlar pamuk yığınları gibi göküzünde akıp giden bulutlar kirlendi. kim kirletti? ben kirletmedim... azgın dalgalarla boşuşarak halının üstünde ilerleyen portakal sandalları batmadan limana varsın çocuklar. kimse ekmeksiz, portakalsız ve dondurmasız kalmasın...



yazarın yayınevimizden çıkan diğer kitapları:

MASALLAR ÇİÇEK AÇTI, OZONU TURNALAR MI DELDİ GAĞALARIYLA!,

TELLİ HOROZUN ÖYKÜSÜ

# SANDAL SANDAL PORTAKAL



çindekiler

büyük horoz, 9

gluk gluk vaba hinda ile şakacılar, 46

süslü tavuklar kümesi, 80





## sandal sandal portakal

Portakalı soyar, kabuklarını sandal yapardım.

Sonra bu sandallara portakal dilimlerini yükleyip “küt küt küt” diye motor sesi çıkararak halının üstünde yürütür, “Üç sandal portakal yola çıktı, sana geliyor Evrim,” derdim.

Kızım, uzandığı divandan başını kaldırır, amansız dalgalarla boğuşarak halının üstünde ilerlemeye çalışan portakal sandallarına bakardı.

Daha çok yemesi, iyi beslenmesi dileğimizdi. O da bu soytarılıklarımızı karşılıksız bırakmaz, üç sandal portakalı bir oturuşta bitirirdi.

Her gece masal anlatırdım ona. Ancak topu topu birkaç masalımız vardı. O da içlerinden hep birini, aynı masalı dinlemeyi yeğlerdi. Benim uydurduğum, anlattıkça günden güne geliştirdiğim, şiddete ve kavga karşı bir sevgi masalıydı bu, adı da *Büyük Ho-*

roz'du. Onu dinlemeden uyumazdı. Bıkıp usanmadan yıllarca *Büyük Horoz* masalını dinledi, onunla büyüdü.

Kızım artık büyüdü.

Ben de masallarımızı yazdım.

Tüm çocuklara okunsun ya da onlar kendileri okusunlar diye.

İşte *Büyük Horoz*. Onun ardından *Gluk Gluk Baba Hindi ve Şakacılar Masalı*. Sonra da *Süslü Tavuklar Kümesi*. Üç masal.

*İlhan Yüce*  
*Şubat 2001*

## BÜYÜK HOROZ

Çam, meşe, kayın, gürgen, kestane ve birçok türden ağaçla kaplı bir ormanın kıyısında, renk renk çiçeklerle bezeli bir çayırılık, bu çayırılığın yanında da güzel mi güzel bir kümes varmış. Bu kümeste, kırmızı, beyaz, siyah ya da karışık renkli tavuklar, horozlar, piliçler, top top yumuşacık civcivler yaşarmış. Horozların içinde öyle bir horoz varmış ki, ötekilerin hepsinden çok iriymiş, bu yüzden de ona “Büyük Horoz” derlermiş.

Büyük Horoz'da tay gibi bir boy, kocaman bir baş, tepesinde kırmızı, kocaman bir ibik, sivri, güçlü bir gaga, kartal kanadı gibi büyük kanatlar, iri mi iri bir beden, bu bedene uygun kalın bacaklar, bu bacaklarda da sivri birer mahmuz varmış. Tüylerinin her yanı kırmızı, yalnız kanatlarının ucu siyahmış.

Kırmızı tüyleri güneşte pırıl pırıl parlayan Büyük

Horoz, tepesindeki kocaman ibiğini bir bu yana, bir o yana devire devire çalımla yürürmüş. Ara sıra, yiyecek bir şey bulmuş gibi yerden bir çöp alır, kalın sesiyle “gıt gıt gıt” der, koşup gelen tavuklardan birinin çevresinde bir kanadını yere sürterek çalımla döner, sonra da büyük kanatlarını “pat pat pat” vurarak, “Üürü-ü-üüüüü!” diye ötermiş. Büyük Horoz’un böyle her ötüşünde kümesin içi çın çın çınlar, yerden kalkan toz ve tüyden göz gözü görmez olur, öteki tavuklar, horozlar köşe bucak kaçırlarmış.

Ama bir şey yapmamış onlara Büyük Horoz. O kartal kanatlarının “pat pat pat” vuruluşu, ötüşün çınlayışı biraz korkutucu gelse de, daha çok güven vericiymiş. Özverili hayvanlarmış horozlar. Kendileri yemez yedirirler, içmez içirirlermiş. Onurlu, biraz da gururluymuşlar.

Büyük Horoz önceleri boyuyla bosuyla, tüylerinin rengi ve parlaklığıyla, ibiğinin güzelliğiyle övünürmüş. Sonraları, övündüğü bu özelliklere, gagasının ve mahmuzlarının sivriliğini de eklemeye başlamış. Bunda Büyük Horoz’un da pek suçu yokmuş aslında. Çünkü en pasaklı, en çelimsiz, en kıytırık horozlar bile, tüyelerinin güzellikleri yanında, gagalarının ve mahmuzlarının sivriliğiyle övünmekten geri kalmazlarmış. Tüyelerinin rengi kirden gözükmeyen, ibiğinin bir bölümü kopuk, mahmuzlarının biri kırık horozların kasım kasım kasılarak yürümesi on-



ları gülünçleştirse de, böyle davranmaktan kendilerini alamazlarmış. Eh, en uyuz horozlar bile böylesine övünürlerse, bunu en çok hak eden Büyük Horoz neden övünmesin?

Bu övünmeler onların başına ne gibi işler açar bilinmez. Kimileri bundan hiç de hoşnut değilmiş zaten.

“Tüylerinin parlaklığıyla, ibiğinin güzelliğiyle övünmek neyse de, gagasının ve mahmuzlarının sivriliğiyle övünmek iyi sonuçlar doğurmaz,” diyorlarmış.

Yamuk Gaga diye de ufak tefek bir horoz varmış kümeste. Büyük Horoz kabara kabara dolaşırken, Yamuk Gaga dalkavukça yanına gelir, “Bugün yine çok yakışıklısınız Büyük Horoz,” dermiş. “Şu görkemli ibiğe bakın! Nar gibi de kızarıyor. Ya şu güçlü gaganız! Hele şu hançer gibi mahmuzlarınız yok mu, bir vuruşta deler geçer ne varsa,” diyerek ona yaranmaya çalışırmış.

İşte bu güzel kümeste yaşayanların o güzelim değer yargılarının, tavuk ve horoz sevgisinin, güzelliğinin, gönül yüceliğinin, iyilik ve yardımlaşma duygusunun yerini yavaş yavaş, güçlü gaga yırtıcılığı, sivri mahmuz deliciliği alıyormuş. Büyük Horoz’u öven Yamuk Gaga’ya başkaları da katılmaya başlamış. Belki tuhaftır, bunlar özellikle Yamuk Gaga gibi olan, güçsüz, çelimsiz, kendini topluluk dışında duyumsuz bireylermiş.

Böyle pohpohlandıkça Büyük Horoz’un koltuk-

ları kabırır, “pat pat pat” diye kanat çırpıp “Ü-ürü-ü-üüüüü!” diye uzun uzun öter, daha da kasılarak dolaşmış.

“Şu gagaya bakın!” diyormuş Yamuk Gaga. “Ya şu mahmuzlar!.. Vurdu mu ne yapmaz bunlar, ne yapmaz!”

Yamuk Gaga’nın gagası, doğuştan yana doğru yamukmuş. Yem yerken buğday tanelerini yere düşüren, su içerken üstüne başına akıtan, karnını güçlkle doyuran bir zavallıymış Yamuk Gaga. Bu nedenle yemliğin ve suluğun başında uzun uzun çabalar durur, gene de karnını tam doyuramazmış. Bu yamuk gagası yüzünden edindiği aşağılık duygusu ona işte böyle yanlış işler yaptırır olmuş.

Ya o alımlı çalımlı Büyük Horoz’a ne demeli? Yamuk Gaga gibi birinin o boş övgülerine kapılıp kasım kasım kasılması çok mu hoş? Demek ki kişi, bir övgü duymayagörsün; doğru olup olmadığına, kimden geldiğine bakmaksızın kendini kaptırıyor.

Yamuk Gaga, ayrıca, onun her söylediğini düşünmeden onaylar, şaka diye yaptığı kaba saba sözlere uzun uzun gülermiş. Büyük Horoz, böyle her sözüne gülünmesi nedeniyle kendisinde büyük şaka yeteneği bulunmaya başladığından, daha sık ve daha aptalca sözler eder olmuş.

Yazın sıcak günlerinden birinin yaşandığı, herkesin sıcaktan köşe bucak kaçıp gölgelere sığındığı bir

gün, bizim avanaklar güneşin altında ter döküyorlarmış. Büyük Horoz önde kos kos yürüyor, Yamuk Gaga ile öteki yordakçılar arkada, onu övüyorlarmış. Öteki tavuklarla horozlar gülsünler mi, ağlasınlar mı bilemeden, şaşkınca izliyorlarmış onları.

“Şu gagaya bakın gagaya!” diyormuş Yamuk Gaga yine. “Önüne ne gelirse deler geçer bu gaga. Ya şu mahmuzlar! Vurdu mu ne yapmaz bu mahmuzlar, ne yapmaz!”

Böyle böyle tahta yemliğin önüne gelmişler. Güneş bir yandan, övmeler bir yandan, Büyük Horoz ne yaptığını bilemez olmuş. Delecek, koparacak bir yer arıyormuş. Tahta yemliğe doğru ters ters bakmış. Sonra da o sivri gagasıyla ona öyle bir vurmuş ki, bir yonga kopup fırlamış. Ama gözleri kararmış, neredeyse düşecekmiş. Gagası da çok kötü sızlıyormuş.

Yordakçılar yanına koşup savaştan yeniyile çıkan bir komutanmış gibi Büyük Horoz’un çevresini sarmışlar.

“Ne gagaymış be!” demiş biri.

“Kartal gagası halt etmiş yanında,” demiş öteki.

“Horoz dediğin işte böyle olmalı,” demiş bir başkası.

“Neymiş öyle pısırik pısırik dolaşmalar!” demiş bir başkası.

“Bizim kümes seninle gurur duyuyooooor!” demişler hep bir ağızdan.



Yamuk Gaga, yerdeki yongayı yamuk gagasıyla alıp dolaştırmaya başlamış, “Bakın, bakın,” demiş, “bu yongayı tahta yemlikten Büyük Horoz’umuz kopardı. Hem de bir vuruşta.”

“İyi halt etti,” diyorlarmış öteki tavuklarla horozlar içlerinden ya da kendi aralarında fısıltıyla.

Büyük Horoz, yavaş yavaş kendine gelmeye başlamış, ama gagası hâlâ sızlıyormuş. Yine de bir kahraman gibi kasılarak, “Getir bakalım şu yongayı Yamuk,” demiş.

Yamuk Gaga, koşa koşa getirip yongayı uzatmış. Büyük Horoz evirmiş, çevirmiş, “Hımm!.. Hımm!..” diye incelemiş, “Eh!” demiş.

O günden sonra Yamuk Gaga bu yonga parçasını yamuk gagasıyla tutup akşamlara kadar gezdirmeye, herkese göstermeye başlamış. Akşam olunca bir yere saklar, sabah yine çıkarıp başlarmış dolaştırmaya. Büyük Horoz da ardında, kasıla kasıla yürürmüş.

Gene böyle kasılarak dolaştığı bir gün, kartal kanatlarını “pat pat pat” vurarak “Ü-ürüü-üüüüü!” diye uzun uzun öttükten sonra, yemliğe bu kez mahmuzlarıyla saldırmış. Gagasının parçalayıcılığı kanıtlanmış, şimdi de mahmuzlarının deliciliğini kanıtlayacakmış aklı sıra. Mahmuzlar yumuşak tahtaya girmiş ve Büyük Horoz bir süre orada takılı kalmış. Kanatlarını çırparak kurtulabilmiş ama yere düşüp uzun süre kalkamamış. Ayak kemikleri sızlıyormuş.

Yamuk Gaga, hemen koşup tahtada açılan iki deliğe parmaklarını sokup ölçü almış, “Şu acı güce bakın!” demiş. “Büyük Horoz’umuz bir vuruşta yemlikte iki delik açtı.” Sonra birkaç tavukla horozu yemliğin başına götürüp delikleri göstermiş. “Hanginiz yapabilirsiniz bunu haa, hanginiz? Sizi miskinler sizi! Siz oturun daha,” diyormuş.

Gelmek istemeyenleri Yamuk Gaga, yamuk gagasıyla çekip zorla götürüyormuş. Ötekiler de Büyük Horoz’dan çekindiklerinden geliyorlarmış.

“İyi iyi, aferin!” diyorlarmış alayla. “Büyük Horoz’a bir madalya vermek gerek, taksin uygun bir yerine!”

Kendi aralarında konuşurken, Büyük Horoz ile Yamuk Gaga’dan “ayı ile oynatıcısı” diye söz ediyorlarmış.

Yamuk Gaga’nın övgüleri öylesine ölçsüz, öylesine sınır tanımaz bir biçimde sürüyormuş ki, Büyük Horoz bile kaygılanmaya başlamış. İçinden Yamuk Gaga’ya kızıyormuş artık. Yamuk Gaga şöyle konuşuyormuş:

“Bir ötüşüyle yerleri sarsan o! Bir vuruşuyla yongayı koparan da o! Bir saldırıda yemliği delen de o! O isterse amansız gagasıyla, delici mahmuzlarıyla taş duvarda bile delik açabilir.”

Büyük Horoz işte bunu duyunca çok kızmış. Bir an kendisini şu kıytırık Yamuk Gaga’nın kuklası gibi

duyumsamış. Taş duvarda da delik açılır mıymış canım!.. Bunu hiç sanmıyormuş. Zaten yemlik tahtasında delik açtığı günden beri bacaklarındaki sızı daha geçmemişmiş.

Ama o güne kadar Yamuk Gaga'nın ölçüsüz övgülerine kendini öylesine kaptırmış, öylesine şişinmiş ki, artık geri dömediği gibi, o anlık durumu kurtarmak için onun söylediklerine inanmayı, kendisini kandırmayı sürdürmüş.

Kişi, böylesine bir açmaz içine düşmeyegörsün! Haksız da olsa, kendini haklı çıkaracak gerekçeler bulmakta gecikir mi? Büyük Horoz da öyle yapmış: bir kendi boyuna bosuna bakmış, bir de ötekilere.

"Hele şu Yamuk Gaga'ya bak!" demiş kendi kendine. "Gagası yamuk doğduğundan, yiyeceğini bile güçlkle yiyor, bu yüzden de zayıf ve çelimsiz. Şu yaşlı horoza bak! Tüyleri dökülmüş, bir deri bir kemik kalmış. Bunlar mı duvarı delecek? Pöh!.. Ama ben öyle miyim? Şu tüylerime bakın, şu parçalayıcı gagama, şu delici mahmuzlarıma... Ben bambaşkayım canım, bambaşka..."

Büyük Horoz kendini kandırmakta da ustalaşıyormuş böylece. Büyük Horoz'lüğuna ve gücüne öy-



le bir inanmış, kendini buna öyle bir kaptırmış ki, bir ara, yonga koparmasını, tahtada delik açmasını bile küçümsemeye başlamış. Onun yanında yonga, delik neymiş ki? O, acı gücüne yaraşan yeni bir devinimde bulunup ününü dünyaya duyurmalıymış.

İşte böyle düşünerek, kümesin taş duvarına dik dik bakmaya başlamış. Uzaktan bakmış, yakından bakmış, yandan bakmış, tepeden bakmış. Kimseye sezdirmeden duvarı bir güzel incelemiş. Taş duvar, kendi halinde, devinimsiz, sessiz, öylece duruyormuş. Büyük Horoz ise dipdiri, capcanlıymış. İçi içine sığmıyormuş. Kıpır kıpırmış. O an bile duvara saldırılmak geçmiş içinden. Ama yine de bunu şimdi yapmayacaktı. Onu, içindeki kuşku mu durdurmuş bilinmez ama, bunu, herkesin içinde değil, kimsenin olmadığı bir zamanda denemeye karar vermiş.

Ertesi gün sabah erkenden kalkmış. Ötekileri uyandırmadan tünekte inip kümesin yazlık bölümüne çıkmış. Taş duvarın önünde durup ona bir süre bakmış. Sonra tüylerini kabartarak şişinip saldırmış. Saldırmasıyla da kendini yerde bulmuş. Ne olduğunu bile anlayamamış. Mahmuzları, gagası, göğsü, her yeri sızım sızım sızılıyormuş. Acıdan Büyük Horoz'luğunu filan unutup "Gıyyyk!.. Gıyyyk!.. Gıyyyk!.." diye inlemeye başlamış.

Ötekiler bu acı yakarışlara uyanıp koşarak gelmişler. Büyük Horoz, taş duvarın dibine boylu boyunca



# ilhan rüce

## SANDAL SANDAL PORTAKAL

portakalı soydum, başucuma koydum  
sonra da başladım kürekleri çekmeye!

masallarıyla, renkli dünyanızı daha da neşelendiren ilhan rüce, kızına anlattığı masalları topladığı bu kitabında sizi portakallar üzerinde mavi yolculuğa davet ediyor! turuncu portakalların kabukları üzerinde, “küt küt küt” diye ses çıkaran motorumuzla işte başlıyor masal yolculuğumuz: horozlar, hindiler ve tavuklar’la tanışmaya hazır mısınız? portakaldan sandığa binmeye ne dersiniz?



ISBN 978-975-07-0141-2



9 789750 701412